

У ВЛАСТИ
УТОРНИКОМ
и суботом
СРЕДНШТВО И АДМИНИ-
СТРАЦИЈА НЕГОДИНЕ Бр. 7
ЦЕТИЊЕ

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

УРЕЂУЈЕ ОДБОР
РУКОВИСИ СЕ НЕ ВЛАДУ
ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА
БРОЈ 64
ПРЕТЛАТА:
МЈЕСЕЧНО ЦИ. 8—
ПОЈЕДИНИ БРОЈ ЦИ. 1—

ЛИСТ ЗА НАЦИОНАЛНУ ПОЛИТИКУ, КЊИЖЕВНОСТ И ПРИВРЕДУ

САМО У СЛУЖБИ НАРОДА ВЕЛИКИ ЗБОР НАЦИОНАЛИСТА У БИОЧУ

Говор г. АРСА ПЕТРОВИЋА

Тешком, али дугом части борбом, изведен је наш нападени народ на освештељне сазве које воде у болу и срећну браћу. Владарима зло-гласног комунистичког режима, крвава и неодољива људи, срушена је једном ватреним и снажним пољетом најчистијих синова нашег народа, који није могао више да поноси бесовску ширину највећих крвокола смјешта. Дубоке провале и јаке црногорских сурибра брда преселиле су да примљују наше жртве света намученог народа.

Задлажени и намучени црногорски јуришак априло не може да вјерује оно што је имао прилике да види у Шоку бесовсуне комунистичке владавине. Убијање људи зверским начином — мачем по глави, вађење очију, кидане урзу и језика, вађење срца из труди немилх људи, убијање родитеља од стране роковне дјеча и приговарања вородица да иштај и швају око љубиљаних чланова њихова дома и многа друга зверства забретастила су сва живна бића и од њих створили скамељене створене, који ни данас не могу да се приберу и добу к свијести. Са сузума и уз болне јецаје какима нема равна, они се у чуду даштају да ли је то сан или троза Јава. Људима се сладила срца у трудица и одушили осјећају у Шокој мјери, да нијеју у штају ни до данас да се освиеште и да им се поврати некадашњи вишешки дух, који им је био уробен и кога су по вишешким шрабацијама наслиједили.

Куда толи се окренуо по швојој Црној Гори, само се чује јак, плач, јецање и нарицање оцаљених породица, који као црне чавке падају по зробицима својих браћих војокојика. А око шраних драма само се вију несрећна сирочад, шужине мојке и оцаљене сестре и сурбате, а понекад и шужине родитељски — ако су, несвијас: од бола, кадри да до јаму стижу. Пошлеђу у швиране јаблине, као да би хтели да дозову своју браћу, синове, кетке, мајке и сипуше им уже да се уз нећа устију, да да их својим немоћним рукама узвучу. Гледајући у те ужасне ирвине, у штај обекани рај ненаиште комунистичке објестии, до њих доирице само јабрзински вјешар доносећи са собом тронан задах мртвих штелеса, који им шшробу покрећу. Али, они та шраје, јер шо је шрулеж њихове дјече, шо су посоеђени остаци њихових нада. Њима им није шешак. То је шамјан њихове душе. Они њима наштају своје труди, да доколенима ичгачу о мукима њихових милих и браћих, о штрином жаривенку, кога су њихови синови браћа и урвонштели ипникли на свешташар Оташине. Дани пролазе, вађење се повећавају али нише од алкокавачке руке, већ од штриаких посоеђица њихових нећера.

Поторели и одушлили до чови шешко се обнављају, јер нема подне шанса. Она је уништена, а оно што је остало, све је још на мртвој штрижаи да се злочини не обнове. Скоро је сеета нештало чиме је севак расипао. Слика је уништена још је мало има, а то што је она неће моћи презишми, јер је сјено слабо родило. Земља се слабо обрађује, јер алај за обрађивање махом је уништен или одузећу народу, да би партизани њиме моли да руже долом, моство и остале објекте, а многе ређе да кобају вјечне куће и зашравају јаву, у које су послани на вјечни борапак најмлађишњи снаге нашег народа. Покриваче и хаљине

одузли су им ши злочинци, да би себи обезбедили удобнице провођење ноћних ориза са својим другарицама, а невини ојца, нападени штрижи и слаба женска створења нека крвавају. Али, шо се њих није шшало. Они су мхлила да шворају нове генерације, које ће партизански мислиши и радиши. То је био праирам њихови раба. Њихове другарице, шако су бра мислили, моћи ће да им обезбиде нове колективне скате њиховог духа и времена. Пушито, коју су швуда сипали, била је шемељ њихове браћушости. Све оно што је вјерковица шшварано у националном духу за њих је била смешта, која се мораоа оцаљонити. Нијеју презали ни од чета. Кад им је неко наиломену о пушитош које шшварују у мукима које народ шрежвелава, био им је одовоп: 200 милиона Руса мучи се и штри, бори и штраба, па и ми можемо. Све оно не значи ништа. Ново доба даће нове снаге, боље и срећније. Све што је засиарљиво војмова има да несвијас! Заборавили су, зајевери да од 200 милиона Руса и пола несвијас — са штош оцашта. А што био оцашто од 200 хиљада Црногораца, да су продожшли као што су почели? За њих шо није значило ништа. Они нијеју ни Срби ни Црногорци. Они су чланови „конструктивне моћи“ чистивог чојежанства. За њих не достоји ништа сем јуриша шшерицијивала. Они се боре за нова чојежа, који не штрабају никоме сем ошшој забротици без штри, морала и шријација; без осјећања љубави према браћушени; без штришке сажалења и љубави према породици. Једном ријећу, боре се за чојежа без осјећања са најорим живиштинским национама.

Народ је на својој крци оцешто штриакоше партизанске владавине. Он сада шешко осјећа посоеђене њиховог раба и осјећање их, нажалост, још дуго и дуго. Дужношћ је свих народ њих људи да се народу нешу у вомаћи, да та у шрианују на врвој националној линији и да та воубуру у ветовим настојањима да у реду, раду и миру са чојека шришваћ раша, да би био шшосан да ријеши велике задатке које му будућношћ буде шшовшала.

Бегерал Благош Вукановић

АКЦИЈА ПРОТИВ ПАРТИЗАНА БОСНЕ И ЊИХОВО СИСТЕМАТИЧНО УНИШТЕЊЕ

ДНБ сазнаје да су немачке и хрватске трупе уништиле у западној Босни једну комунистичку банду коју је бијеснија у тој зони. Битка је трајала свега два сата. Код команданта банде, који је заробен, нађена је једна дневна заробљеница Драже Милачићовића, у којој се позивау чланови банде да се распуште и крену својим кућама, будући да је сваки дапи отвор противан интересима српске штрије. При садашњем стану членица — штрији у дивизиој запловити — српски родољуби, настављајући борбу, борили би се само за интересе бољшевика или англиослоских плутократа. На питање аашто то наређење није било швршено, најавио је шеф банде да су чланови банде већ два мјесеца ради свг издржавања модали да живе од штрија, а да би повратком својим кућама морали да положе рачуна о свом раду жртвама својих разбојничких чинова.

Дана 21 октобра ове године одржан је у Биочу у Кучима велики збор националиста, који је био сазвао г. Зорчи Вуксановић по наредби г. Благош Вуксановића, команданта националних трупа и претседника Главног националног одбора. Збору је присуствовали неколико хиљада Куча, Братоножића и Пилера. Збору су присуствовали г. г. Арсо Петровић и Никола Вукчевић, чланови Главног националног одбора.

Око пет часова послје подне на збор је стигао г. Благош Вуксановић, у пратњи г. Баја Станишића, Ђорђе Лашина и других нижих војничких старешина. Долозећи од Колашина г. Вуксановић прво је пришао Пилерци, који су били постројени на Пилерској страни код ханова, који су да лијепо дочекали. Послје шотре и одржаних говора г. Вуксановић пријешао је са својом пратњом на Биоче, гдје су га екстрорци чекали Кучи и Братоножићи.

Г. Вуксановић је затим одржао говор у коме је похвалио храброст и држање Куча и Братоножића и позвао их на заједнички рад противу комуниста. Послје г. Вуксановића говорио је пуконик г. Станишић, који је поменуо раније великане Куча и Братоножића и одао им признање за њиховим борбама које су водили под његовом командом противу комуниста нарочито у Њачишћком крају.

Послје ових уредбених г. Арсо Петровић, који се највише оцешто рекао: Браћо Кучи и Братоножићи, Међу нама се налазе уважени гости генерал г. Вуксановић, пуконик г. Станишић, мајор г. Лашин и остала господа. Драго ми је да их дочекао онако како је својствено нашем традиционалном гостопримству и да их исто тако лијепо и испратимо.

Браћо, ваша моћ и ваша величина увијек је била у слози и једнодушности Куча и Братоножица. Ја сам испушећ срећом и задовољством што сте ви нашли путем начина да ме благовремено обавијестите о сазиву овога скупа и да ме на част позовете.

Послје трагичне погибии нашег витеза Сави Петрова Вујиноше, над чим сам гробом онда проговорно неколико ријечи, ја нијесам имао прилике да вам до сада говорим. А ви знате ја моје прошлости да никада нијесам говорио ни радију ни из демагогије нити из амбиције ја још највише из страха. Говорно сам и радио онако како сам био убијећен да је најбоље за наш народ, а сада је та-ав момент да вам треба мушкетер отворено рећи којим путем треба да иremo и како треба са чувати народ од штриаких катаклизме у коју је запао. Зато и хоћу да вам кажем неколико ријечи.

Три мјесеца послје наше државне пропасти настао је комунизам и комунизирање маса у Црној Гори. Ви знате да сам ја на неколико дана прије почетка рада трибохулиника уклоњен из народа и кроз рететке ћелија казненог ашвара слушао грмљавину топова и штектање митраљера. Душа ми је плакала а груди раздирање од бола, јер сам знао да нијесте виношници тога ала, изуземајући оних пет-шест племенских

народа. Затим сам одведен у Никшић. Злотвори чојчанства и оно неколико домаћих народа наставили су свој убиствен и разорни посао. Кад ми је у почетку новембра мјесеца прошле године дошло од вас писмо пок. Марко Мићковић у коме ме извјештава о штриаких ужасима који су код вас завладали и питате има ли начина да се томе алу стане на пут, ја сам вам, беспомоћно шшешу руке, поручио да се дигнете противу комуниза и комуниста. На два и по мјесеца послје тога у Никшићу се јавља чојек гводедне енергије са којим сам почео радити да се комунистичком алу стане на пут. То је био Једем Шаулић, садашњи претседник општине шришћине и садашњи члан Главног националног одбора. Прије тога јавио се у Васојевићима наш јунак мајор Ђорђе Лашин, а потом наш омиљени командант пуконик Баја Станишић, Павле Ђуришић и други. Како се покрет даље шшио и сузбио комунизам то ви сви добро знате.

Браћо, дошли смо до једног релевативно доброг мача и реда, дошли смо до једног шоношљивог стања. Тако стање не смиемо више изгубити. Сваки са своје стране морамо настати да се то стање одржи до завршетка рата. Нажалост, на све стране чује се алармантна вјештина о могућим авантурама појединца или појединих групуша.

Ја вјерујем да се те вјештине прооше од стране народних ашвора, али не дај. Боже, да су истините, то би значило понова забести нож у груди онемо остатку народа у Црној Гори. Црногорци у своје алашу патриотизма често пута су и лаковјерни. Имали сте прије неколико вјекова Шћепана Малогашког руског цара, који је Црногорце вукао за нос неколико година, имали сте у скорој прошлости Милу Пилеца једног обичног чиниућина, који је ашвео Црногорце у шрилопашто чојчан рад. Не дајте, браћо, да се појани неки нови Моша Пилеца, без обзира да ти би његова пропаганда била под видом патриотизма или комунизма, јер знајте ако се омогући да се појани стари или нови Моша Пилеца, пролакаће виле у шештење, а народ се исклати до штриељења. Ово говорим зато што има појединца, који би хтели да се кроз ново море народне крви рехабиликитију, правени се већи Црногорци или већи Срби и Југословени од свих нас који смо станаали и чували шрижају. Зато, браћо, сузбидите сваку пропаганду која не чега не да се сачува рад и мир у народу до завршетка рата. Не ступајте у везу са пронагаторима нити у њихове организације ни јане а још мање тајне, прије него што чујете моје мишљење као вашег племенца и као члана Главног националног одбора.

Послје овога говорио су још неки говорници, па су гости посједицаи за столом гдје је био пригвезен, зајакска За столом је г. Вуксановић дожао кратко здрављу, па се остали послје говора г. Зорчи Вуксановић и Ређе Пилећа вратили у Подгорицу.

Напредовање код Стаљинграда

РИЈЕШЕЊЕ ПИТАЊА СТАНОВА

Појачана активност на египатском фронту

Египатски фронт

Јаки непријатељски притисак — Уништење великог броја борићих кола — Узалудна покушај код Марса Матруха

Током последњих дана поново је оживјело посебно вјештацин ово афричко бојно поље. Непријатељ је извуче серијом јаких напада у нади да савлада отпор и продре у одбрамбене италијанско-њемачке линије. Офанзива је наишла на чврсти отпор осовинских борића, који су још једном доказали своју надмоћност.

26 овог мјесеца бијесила је битка код Ел Аламана, али успркос тога што је противник током борбе убио неких својих сила, завршило се ипак позитивним резултатима за Египћане који су оставили тога дана на терену 111 борићих кола и 38 блиндираних аутомобила, а осовинско ваздушство је оборило 15 непријатељских авиона.

27 овог мјесеца на његовом сектору египатског фронта рјешили су се напади и противнапади обо тринад блиндираних и пешадијских формација. Последње жестоке борбе остао је у рукама Италијана један важни положај, за који се нарочито жестоко борило. Непријатељ је тога дана изгубио 53 борића кола, која су делом разарена, а делом заробљена.

У сјаканем сукобима изнад бојишта оборено је 21 британски авион; 11 су оборили италијански и 10 немачки ловци. Један други авион срушио се на земљу, погубљен од стране противничке батерије. 5 осовинских авиона чије се пратило на тим операцијама.

28 овог мјесеца битка која се пет дана траје на фронту код Ел Аламана дошло је такође до поновљених снажних непријатељских напада, којима су осовинске снаге супроставиле живањ отпор. Разорено је још неколико де стина борићих кола и ухањено неколико стотина заробљеника. У успјешним акцијама у бришуну мету гађали су италијански и немачки ваздухопловни одреди митраљетском паљбом концентрације трупа и сретстава на противничким линијама. Њемачки авиацијски оборили су 2 непријатељска авиона, док су два друга оборили осовинске противничке батерије.

29 овог мјесеца настале су се жестоке борбе на том сектору египатског фронта са истим резултатима као и прошлих дана. Непријатељ постојано изводи у беснајној нади да продре кроз осовинске линије, које ободјају нападе, изадавајући непријатељске тежак губитке у људству и материјалу.

Оборено је и овог дана више непријатељских бомбардера и уништен такође велики број борићих кола, а да непријатељ није постигао ни стотину брзеног земљишта од осовинских трупа.

Бомбардовања египатских постројања

Њемачко ваздушство је извршило је 28 овог мјесеца нападе на индустријска и лука постројања у Јужној Египтој.

Током ваздушних напада на западну француску обалу оборено је у ваздушним двобојима 13 непријатељских авиона. 27 октобра на вече извршило је неколико лажних бомбардера, искоришћујући маглу, напад на обалу Сјеверне Њемачке, изадавши најтеже губитке становништва и грађама.

Италијански ловци пресрели су једну формацију четворомотораца „Либерадор“, која је покушавала да нападне луку Назарино (Пелопонез), те су је присилили да баца бомбе у море. Један више пута погођени непријатељски авион стрпоштао се у пламену.

Источни фронт

Њемачки пјешадијски и инжењерски одреди успјели су да скрише у Стаљинграду и последње совјетске положаје у још велике кекарине и да натјерају непријатеља на свих северних сектора, избивши такође и тамо на обалу Волге. Освојено је једно спадајуће горња. Болшевици су напунили експлозивом неколико борићих кола која су без војача стављена у покрет против ъемачких линија ради уништења ъемачких казамата. Под прецизном паљбом ъемачке противтенковске артиљерије експлодирао су кола унутар совјетских линија изавањивши вјештаци међу црвеним трупама. Њемачки јуришни одреди бацали су се у напад на совјетске положаје и успјели да слоше противника. Експлодири ъемачки бомбардера извршиле су нападе на плавојди Волге и на Каспјанској мору зајму. Астр хана и Баку Потопљени су један брод и остерна од 5.000 тона и 3 теретна брода. Тешико је оштећен један брод додиелен обалској стражарској служби.

Нобас је Радио Лондон јавио да је преко Црвеног крста изведен предлог о четворонадној примирју на Стаљинградском фронту, у да су преговори пропали. Врховна команда немачких наоружаних снага изјављује с тиме у вези да ова тврђава претставља једну од уобичајених лажи енглеске владе, којима она настоји закрити неуредно погоршавање положаја Стаљинграда.

На жељезничким пругама Каспјског мора претрпано је непријатељске велике губитке услед акције ваздухопловства. Разорено је 15 возова.

ДНБ јавља да је ъемачка артиљерија на рјевској сектору разорила на отроја 40 совјетских батерија.

ДНБ јавља да су ъемачке трупе, које су у Западној Кавказу изненада извршиле продор у непријатељско крило, успјеле да освоје једну колону аутомобила.

Резултати борби код Саломонских острва

Главни стан јапанских империјалних наоружаних снага јавља резултате што су јапанске поморске јединице постигле код Саломонских острва за два мјесеца између 26 августа и 26 октобра. Потопљени су слидећи бродови: американски носач авиона „Васп“ од 14.700 тона, 3 крстарице, 5 контраторпиљера, 6 подморница, 6 малих јединица и један миноловач. Тешико су оштећени: 2 носача авиона, једна подморница, једна крстарица, једна подморница, два транспортна брода и један миноносач. Оборено је 403 авиона, док их је 97 разорено на земљи. Међу оштећеним авионима налазе се 19 бомбардера типа „В 17“ и други бомбардери великог типа. Јапански поморски губитци обухватају: 2 крстарице, 2 контраторпиљера, једну подморницу и 5 транспортних бродова, који су потопљени. Оштећени су: једна крстарица, 3 контраторпиљера, једна подморница и 5 транспортних бродова, 26 авиона жртвовано се, 31 је оштећен, а 78 недостаје.

Совјетско незадовољство у енглеским коментарима

„Тајмс“ објављује један чланак у којему расправља о све већем совјетском незадовољству са енглеском стратегијом. Лист држи да се на енглеској страни сувише олако схвата ово незадовољство и његове posljedice. Остаје чињеница да је Русија скептичнија у погледу енглеских и американских изјава о сигурности у побједу.

За правнике је јасно да се приликом покушаја да се процјена област, грана или манифестација друштвених живота регулише законским прописима појављују тежише. Не могу се предвидјети сви случајеви из дотичне области, а и кад се предвиде, рјетко се у стварности постављају онако како су предвиђени. Најзад, нема вјестину једнаких случајева, па ма биле и истоврсни, већ се међусобно разликују и често оударују од правила, а да и не говоримо о онима за које то правило не постоји. У тој чињеници налази свој основ улога судске или административне праксе, која, наилазећи на мнотгобројне и мнотгоструке случајеви, врши разјашњење нејасних прописа закона, уређује и изредби и често попуњава њихове празнине, настаје с њим предвидљивости (то је најчешће случај када при изрази прописа не учествује приликом) или услед каснијег настајања друштвених промена и случ. језа. Зато је пракса најјеродовнија да о извршој законској диспозицији рече свој рјеч, да ли је добра или не, да ли је оглобљена задатку или не, па макар не из творац имао и најбољу вољу приликом њеног поставања.

Са те логичке платформе посматрана, Наредба о пројуджењу угворера о издавању у најам и поднајам вграда за становање или за кавку друге дјелатности од 10 октобра 1942 XX појављује се у нарочитом св. језу и њен знавај вредности и циљскошћности, надам се, показале пракса.

Понавато је да је од изабри ња рата названо питање станова и пословних просторија изадавало велике брига не само порабодавцима и порабодојима него и властима, тако да је то питање расправљано путем јавности и да су поводом њега доношене и уредбе са законским изгледом. Најзначајније од тих уредби су уредбе од 19 октобра 1940 године о ограничењу права порабодавца на откупивање најма (вакна) станова и пословних просторија, која је имала важност за годину дана, и уредба од 25 септембра 1939 о одређивању цијена закупника, са важношћу од године дана. У најчор пократају су италијанске власти Наредбом бр. 179 од 26 октобра 1941 XX, биле предујиле важност постојећих уредби у погледу горњег питања све до 19 октобра ове године.

Као што се зна, циљ је поменутиим уредбама да се, у тешиким приликама данашњице, прже оло кишице и ашита социјално слабијим друштвеним редовима — већном киријашима — да би били колико-толико савишени од искоришћавања и несавесног и кристоријалног поступања дестројних елемената. Те су уредбе извршене и изакуповале су у откупивању вајкула, а исто тако спречавале подмицање кирија — закупника. То је, заиста, и пред свих недојатака која због мнотгострукости житворних случајева и мнотгострукости интереса могу постојати, циљ који је, са општег друштвеног гледишта, за сваку похвалу и потпуно оправдан. П. с. свих редова је у ранијим својим чланцима у „Гласу Црногорца“ писао о тим пописима у вези са новоствореном ситуацијом, скромно се залажући да се важност тих уредби пројуди надаће са евентуалним корисним допуњава.

И Наредба од 10 октобра 1942 XX, са важношћу до 31 маја 1943 XX, има несумњиво горе поменути циљ, а да ли ће својим проми има одговорности то ће, несомнено, показати вјремене даје прељ нама. Ова Наредба има за предуметно то што је регулисала и питање станова и пословних просторија и питање кирија; што је у користи порабодавца дозволила повећање кирија на терет потпорабодавца у одређеној сразмери са приходама које потпорабодојци добијују од закупљених просторија, водећи рачуна о томе да ли те просторије изадају најмиштене или не; што је скршила и убрала, безмало, порабон поступаак код среских судова, одређујући да они у

овој материји суде по Грађ. парничном поступку у првом и последњем степену; и што је коригирала угворне одредбе и што је дозволила издавање закупљених просторија у потпору, са или без најмишта. Али њено најтеже преминуство лежи у томе што је своје прописе огласила, несумњиво и јасно, за прописе ius cogens, за прописе непративни: природе, а то значи да они не могу умијњати вољом угворних странака, те је угворане против њих забрањене строгим санкцијама.

Новом Наредбом пројуджени су угворери о порабии станова и пословних просторија до 31 маја 1943 XX. Забрањено је повећање кирија, сем у случају издавања у потпору (наваку) и то: ако је просторија издата са најмишта (покупшћом), досадашња кирија потпорабодавца повећава се за 1/4 цијене од потпоре, а ако је изадавано без најмишта, досадашња кирија мита се повећава за 1/4 цијене од потпоре. Порабониа (кирија) је одређена износом који се плаћа о 1 септембра 1939 године, у смислу чл. 11 уредбе од 25 септембра 1939 о одређивању кирија. За ово одређивање надлежан је срески суд. Ако односно просторија није раније издавана у порабу, — случај који Наредба није подијелила, — кирија ће се, по нашем мишљењу, одредити отприлике према кирији која се у то вријеме плаћала на просторију, односно најмишта, истог или сличног квалитета у дотичном мјесту. Страно, повећање кирија забрањено је према киријама која не изаду у потпору, а дозвољено је према онима која изаду у потпору, али само на горе означеним случајима.

Иако то није назначено у Наредби, јасно је да се по порабодавци, а не порабонници, ограничени у праву откупивања. То се најбоље види из циља Наредбе и из околности да је она узела за своју базу досадашње законске одредбе у томе смислу, које су ограничавале порабодавце. Неоравнолажене откази су онемогућиле. По разлозима по Наредби има право да откаже: а) ако порабонил не плати дугоју кирију за укинуо два мјесеца б) ако настане повреда угворорних клаузула, в) ако је просторија потребна порабодавцу за негову личну употребу, и г) ако просторија треба војним окупационим властима. Право на отказ које порабодавцу даје повреда угворорних клаузула од стране порабониче претставља једну ману ове Наредбе, јер, с обзиром на различитост тих клаузула, овим изчином може да се оспујети циљ који је Наредба себи поставила: ово право отворило би вратимногим отказима и мнотгим порабонницима често због ситуција, а ти неки општи интерес нији, вјеријемо жеља наредбодавца. Али, с обзиром да за свичај повреде угворорне клаузуле странака стоји на расположењу тајубе за накнаду штеје, сматрамо да би се горњи недостатак могао исправити бришењем разлога под б) чл. 2 Наредбе на реду откупивања разлога. Добро је што је истинитост разлог: под в) чл. 2 Наредбе забрањена право порабонича на накнаду штете од стране порабодавца.

Само ненадлежно (наравно мјесна и мане у поступку среског суда могу се побјигати жалбом на Касацисни су. у Подгорици, али жалба не спречава извршење побјигане одлуке. На тај начин жалба порабонича које је претјудно одређено да се исели, не би му ништорискирила. Мислимо зато да је наредбодавца, постављајући став 4 чл. 2 Наредбе, имао у виду жалбе самостројку одлука о одређивању кирије и одлука у вези са в) чл. 2 Наредбе.

БРАТВО ЦРНОГОРЦИ, свих јеревских стадежа, свих професија! Не забараните да је данас у вас управљачи цијепа наша наплаћена вељма од наше ожеље, међусобне љубави и заједничког рада зависи хоћете ли или не одговорити улови коју вам је историја одредила.

НЕСТАБИЛНОСТ ПОЈМОВА

У комунистичкој фразеологији израде се, често употребљавају, израме „класа“, „класна припадност“, „класно биће“, „класно свјестан“ и „класно несвјестан“, као и многи други изрази чије је значење недovolјно одређено, понекад и мутно, чак и за многе интелектуалце комунисте.

Комунисти се у борби за остварење свога друштвено-политичког идеала служе такоаваном класном борбом, која, по њима, лежи у природи самог државног поретка, а који пропаландом и организацијом треба саме изострићи и убрати. Наравно, на самог назива те борбе види се да му треба да буде друштвене класе, тј. поједини друштвени редови, слојеви и дјелови. У данашњем друштвеном поретку, по комунистима, постоје углавном двије класе: буржоазија и пролетаријат. Прва посједује средства за производњу, богатство и власт, а друга је принуђена да ради и живи у зноју труда свога, оскудицама и сиротињом, кичена и обесправљивана од прве. Према томе схватају, пролетаријат је многобројнија класа; он претставља велику већину друштва, док је буржоазија у мањини, али своје господство и своју силу има да захвали својој организованости и просвијешћености и неорганизованости и непросвијешћености пролетера. Због савременог организационог и просвјетног стања многи пролетери, према комунистима, није су савјесни припадници пролетерској класи, па зато несвјесно служе интересима противничке класе а на штету припадника своје класе. Њих треба, како тврде комунисти, просвијешћити и организавати, увести им свјест о припадности једној искоришћаваној и обесправљеној класи и испунити их мржњом против друге, да би се поштрила борба и извојела побједа над буржоазијом. Класна мржња је садржина комунистичке идеологије. Комунисти тврде да нема међу класна саједињачких интереса. Свака од класа, према њима, има свој посебни поглед на свијет, свој посебни морал, свој посебни укус. Интереси класа су искључиви. Ако припадник пролетерске класе свој поглед, схватања, морал и укус друге класе — за нека комунисти верде да је, у случају да није то намјерно и свјесно учинио, малаграбљива, а ако је то свјесно и намјерно учинио, отпадник и издајник пролетаријата.

Својом упрошћеношћу и вулгарним претстављањем социјалних појава, горња комунистичка теорија о класима има ту особину да је лако схватљива и пријемљива за оне који су, усред своје непростијашности и духовне несамосталности, трони за размишљање и неспособни за понарање у друштвене проблеме. Отуда као пристајелце ове теорије видимо недоразле и неiskusне младиће и непростијашене особе.

Међутим, појам класе у данашњем мислителском ријечи код комуниста је прилично неодређен, нејасан — што је најзлогвијешће — нестобилан. Час под буржоаском класом разумију све оне друштвене појединце који имају пмоћу, капитал, средства за производњу итд., час само оне која имају средства за производњу, понекад и савјесним најањим радом; час под њом разумију не ситне имале средстава за производњу, него оне крупне имале средстава за производњу и велике функционере власти. Час буржоазију узимају као целину; час је опет дијелу у ситну, средњу и крупну, покушавајући понекад да у борби пакирају са појединим од ових група. Таква нестабилност прати и појам пролетаријата. Пролетерску класу, по комунистима, понекад претстављају сви људи који су, без властите имовине, принуђени да продају своју голу радну силу, а понекад само оне који посједују средства за производњу, а понекад у пролетаријат убрајају и оне који имају средства за производњу, али се слу-

же својим радом и не употребљавају најамни рад, или ако га употребљавају, чин то у ограниченом обиму. Час и селаци, сем велопосједника, убрајају у пролетере, час ниже и средње чиновничку, час занатлију итд. Немају ни у погледу буржоазије ни у погледу пролетаријата јасног ни одређеног критеријума. Нема стиче, ако постоје класе, онда се мрзаче то знати ко их претставља и од којих су елементарна састављене. Колобаје у погледу садржине појма класе код комуниста доведен у сумњу њихову теорију о класној линији, у најмању руку, пориче онај карактер који јој они прилажу.

Али ово колобаје у појму класе код комуниста показује да они инвенту чврсти у основу појма: појму друштво дијеле (phundamentum divisionis) Ако се као основ доведе узме властичност средстава за производњу, добијају се друкчији резултати, и што је карактеристично, у већини земаља пролетерска класа има да врло малобројна, а та се чиницама крси са тврђом

Свечаност у Плевљу

Грануло чудно сунце госпојиног лутра и свуда одвања лаки пискави цврцут пробуђених сенчица. Околина брза биеће у тари и чине неуршен појас нахерног пљеваљског чаршија.

Млад, чест, ведр дивљина у дивној јутарњи, слици празне вине свечаности у неке неодрешене или притајене разразаности.

На обложњем Илином брду даје се парастос изгинућим националистима, овога краја. Мноштво свијета испунило дуге диване мјастиве и не може више стати. Ово је учество у побожном чину (слуша како одређе угледна мислица да постоји диваног витегоза и народних спасајућа).

Свјетло се прилично свијетли, али трајни нијесу застали да пријачу својим присуством, истовјетност усурдност и мислата, да уредку диваног витегоза и народних спасајућа. Млад и ствни, село и град, све је јало од ика свега националном расположењу присуствујући свјачаном чину — парастосу народних спасајућа.

Послије свршеног обреда свијет се враћа у град. Шарене младе снаше накинбурене и зарумелене. Прне се нове накшире код вршних момака и ноуо сукнено сјајило на једрим снажним рамењима затегнутим као тетиве. Вити момци — овог пљевњског краја, све сами хитри борци, јунаци и вриједни срески смлазници пролазе пљеваљског чаршијом. Мало по мало, пуни се заспала улица дивним ајетовима младости и поноса и се непријетно, чети веео јано, пријатан тон расположења; испуњава се младошћу зачмала крсаба.

Завршене дјевојке у бијелој, чистом руку, финим новим олавама и са индустријом „око главе“, тисућају дај Боже, гуду пљеваљске чаршије. Руменило на лицу прљива се као растено вино, а једне пучачке груди ујурбано се појучу. Благ и кретни погледајајајупрених младића брајуј им памет, јер их притајено осјећање доводи у неодлучност.

Једну већ закитили цвјетима. То је јнак да је онај младић, који је закитио, намјерав да је запроси. Од ње се само очекује одука. Дешава се да још један, па и два, и три младића закити исту дјевојку. Е, али онда она одлучује. Потребно је ипак да се зна шта каже њено срце. Оно неће проговорити, неће рећи ниједну речницу, али ће ипак тако видно изравати своју жељу да ће несудњим вријемци се зачврстити и, можда, носити ту „болку“ дуго у својим срцима. Младости...

Дјесика се налоном одлучује. Она задржава само најдражач свијет... И готово је. Зарука је већ извошена.

Ето, пристижу и родитељи, комшије, пријатељи, рођаци. Настаје весеље.

да пролетеријат претставља огромну друштвену већину, и не иде комунистима у рачун. Ако се за основ узме какво друго мјерило, рачуно политичко, онда се добијају други резултати, повољни или неповољни. Углавном, због нестабилности у основу водјене проксоди и неодрешеност комунистичког појмова класа.

У ранијим друштвеним веео, етим постојаје су класе у смислу група људи са одређеном количином права и обавеза. Модерно друштво измјеничало је људе пред законима и томе укључило класе. Ако у друштву постоје три класе, оне се објашњавају постојањем у друштву разних функција, извршених од разних група људи који претстављају бранеће занимања, професије. То је успелено друштвеним поједном класе и диференцијацијом, која је потребна радм бржот и извршења терга вама друштвених послова. Изабу ту група постоје и сарађају у општем интересу, постоје саједињачки миса, постоје национална заједница; три нејесу уметнички и створене једна група другој, него постоје међусобно флукутајућа.

Свечаност у Плевљу

Од ових незабраних момака нађе се поноси те покушава и да се јасно захтејна дјевојку руку, али се може воље и са још неке наде на мисах. Дјевојка вели другог...

Млад, рад, све сретан, веео до лудила, слави госпојински правник свечаности и расположење неке икад. Прати их много свијета, у луци и хуци смјеху и разразаности. Свики жуви, сваки гурга, сваки хоће да је ближе, даки боље постоја, да им штетодобани, или пак да тренутак пречи маличке од њне несвјести. Не се у прву каравну. Тада настаје оно. Веселе прјесма, цика, пиће, прче, заљешене, све то ућини срећно, док се млада снаша видно румени. Од стнда — или пак при помисли да је покрај ње неч заручник. Лаки другог невоје руке до њне свјелсте зајаје извања салве смјехца, а она, стидљива млада вјереница, ипак осјети као да је у тој ризи читаво свијетло која укрпује и плаћти. Ипак онако као већ успамњетјело њено срце.

Све одаје тон некое сребреног живота. Минули бурни дани отпудли су заоста видне груди у животу пљеваљског човјека, али се предан и упоран редник, јршт и снажним домаћин, браво снашо, средно своје стање и већ сада може да говори о ономе што ће сутра бити, не жељени да се помисли на тргачне минује мјесеце. Пљеваљско поље жути се пожењене и већ се ујачују нове бразде, свије се оама жита, али вриједне раднице овде-онде зову већ пријупљену љетину.

— Биће хлеба, биће хлеба! — гогоре чешиће међу собом предујачима и уредни домаћини. Пљеваље ће моћи својом снагом доловати јуноу. Дај Боже, како буде мисно, јер само у миру можемо и опстати!

— Дај Боже! — одговара слаки као неки ујачан хор, сјећајући се за тренутак немилна дана пањки до врхуна.

У слози њено се спасити. Само тако и никако друкчије — долазе неки просједничина, повлачећи дим из луле.

Низ чаршије осјећа се мирне печеног меса и вршних сјума. Надошћли хи боби, изложени у изловна пекара, пуни оци пролазницима, а, богам и стомаке. На нијају се виде румене зреле јабуке и крушке и чине прикладну шарну слику са осталим присијелим воћем.

— Као у сретно доба — дола неке оама, весело, радујући се иле, ће заргисти добро парче зрел јабуке.

На лијевој страни рада свјетлуцају валови кривулазе. Појина и као да одоше онај помјешаним тон гласке галаме и набујало правничко распо-

Рад Друштва Црвеног крста на Цетињу

Оп а чети свога рада, на да класа, Друштво Црвеног крста на Цетињу вршило је своју функцију, како се види из пратке долажавања, у којој својој мјери и ефикасности. До 17 јуна 1942 год. оно је, поред разних материјала, намирног у Главу Црног крста, до 1942 год. исплатило дјелно небројачки а 14005 шра, а Олобу Националног црвена 2500. Овако, пак, па до данас, оно је раздјелило од сиромашних 16225 шра. Од овога свих 500 шра је дано посарањим породицама, зрковским хртва. Осим овог одређено је да се да дјелно-материјалној дјеловима у Бору 1000 шра, а у же им још инвентуру. Од материјала издато је у једнацима и болницама: 6 чараши, 2 малоба, 2 малоба, 6 бабана, 5 стољара, 6 чаши, 4 порице, 1 вауче, 1 поава, 1 кревет, 1 масар, 1 јакети, 1 савана, 6 јубре, 6 кашура, 5 шава, 5 мучина зркова, 20 комада бандежа, 7 пакеца саге, 4 јасука од паве, 1 ласела и два пара отер, рукотина. Ова поава, у којој се налази, извршена је највише испорачком, испорачком: као и оним који су се враћали својим кућама а блик су без средстава.

Прекс Друштво порочио је укључена поава: четири чараши, један савана и једна Печавога, Ишавија и Алпашица. Свако од ста и месеца од год. до данас њима је посплато око 1600 пакеца које су им испратиле њихове породице. Поред све зрковине поава, Друштво се обавезало Националноном Друштву Црвеног крста у Метени, Црвеном крсту у Киру, Вешиншћу, Анкори и Трпани. Можемо да помисли намеријене. На и шу прву капиу Црвеног крста у Метени, коме је подан списак инвентурања Црвеног крста и њихове адресе, одговорно је да је до 31 октобра 1941 год. црногорским заробљеницима са државним, извршеном, који су се налазили у истом логору, исплатило 693.533 шк. материјала и 52.500 шк. робе. Остали инвентурања добити су такође од других друштва извршени поава.

Специјално Друштво се инвентурало за везине који се налазе по болницама у Абацију. За њихово пребавиоње у болнице у Црној Гори, оно се је из четири чина обаврало на једној са државним, извршеном је момак обавишачи Црвеног крста у Трпани и неке поава срабање на Скадра дп а материјално поава.

Како је сама помоћ од за друштво, недовољна и, усред диване, недовољна, све се она обаврало свима подобрајима на свом подручју са црногорком да раде у истом смислу како би шав више поаваје аспире да се, инвентурале и не одоле. Нарочито је био потребно акцију чехки поаваора са чије је територије било доста инвентураних који нијесу добијали никакву помоћ од куле.

Поред овог рада, Друштво је вршило и поавањског службу, која је сврху, исто што како била корисна и хумана. Преко неке одржава се веза са инвентуранима за циљаву Црну Гору. Уста, оно је пружило нагљење, хе-ако немо да њима и добијало свајешешена о свима саједињачким случајима.

Друштво и даље настојава своју акцију, предано и свршено. Његова четиријет само жале шавој својим људима, а да се не може, ше не могу у пољску сам одговорати своје задатке. Њихов авет за пљавске чаршије и за евангулају помоћ њима на очекивања своје државне, извршеном било је врло мало. Неће се само зумиши и четиљемски; ест е. Дуинос Пљавичке, који је Друштво аво 3000 шра, и Урвине Црног крста, дава 100 шра.

Друштво непрекидно врши свој социјално-хуманитарни задатак и настоја, можда више неголи је што у његовој миси, да у овим тешким приликама помоће свим невољним и пострадама.

СЕЉАЦИ! Искористите лијепо јесен и васије што вине змеље оањим житима!

жење тамо даље, где још име Срба, да се чује како ови змеље.

Сунчеве зраке падају све којије и сеоски момци крећу ситом. За њима су и дјевојке, са свом миса, па опет — шае.

Младу заручницу прате јеренкова браћа и рођаци, а и он сам чеће да се одавој од свог вилегао пара који му донесе овој ведрј госпојински дан.

На крају чаршије у некој к-фани још се чује већ промукао глас: „Застава се наша вине...“

Дан Велике Госпојине одзвонио је и кроз пљеваљску чаршију, пун сунча и ведрине, и са још вине нада да ће други доћи још бољи...

У снажној нацији и природно богатом дољу народа отпирвају се искре најдрљивости и сјаја и она каз вријеме обаврале се четиље штога опстање. Са правим везним духом окрепљене ниче као прољетњи цвјет.

Хоћемо братску слогу

Историја нашег народа јасно нам показује: да вјерске заједнице, вјерске кохорте и вјерске свате нијесу никоме докле јелете толико штете колико нашем народу. У томе се толико далеко испло- до да се православна вјера провала: кри- ком, а исламска турском, иако су и једна и друга вјера интернационалне и ширине код многих народа који не- лају ништа заједничког са нашим на- родом.

И зато је наша прва национална дужност да радимо у Народу својим логичним силама, да се старе грешке и рђаве навике, које су скупо стале нашу националну заједницу, више не понављају. У овим тежаким данима на- ред напорећемо народа морамо радити заједно-ноћно на томе да очувамо оно што имамо и оно што можемо очувати.

Због старе пропаганде и отуђавана нас муслимана и због рђаве предатне режимице политике, гро наших мусли- мана и данас није довољно национално свјестан. Јер тај чисти елемент нашег народа, помоћу равних звучних фраза, вјешто заводе извесни људи и воде га ва свој лични рачун у не- народне и неисламске воде. Умјесто да се ти људи, који устари не прет- стављају никога осим сами себе, не- могуће у своје раду сијана последи- це и мржње намећу једнородне браће при- адника исламске и православне вје- ре, они се често помажу и одaje им се много пута велика жалост. Тиме се очито иде на штету наше национал- не мисли и што брже народног сми- шља и јединства.

Муслимани, који су свјесни своје националне припадности и који знају да нас вјера може дијелити само када идемо у Богомоље, а не може и не- смије када се ради о нашој заједнич- кој отаџбини, наклаве на потешкоће Баш код оних који су дужни да нас свесрдно помогну и којима рад на смирењу и приближењу нашег народа са одржавањем братске слоге и љуби- ви треба да буде много преци од ра- них кофакција тренутних протрвара и комбинација. И овим национално свје- сним муслиманима, који су тако рећи го- лими срима устали против свих еле- мента који заводе муслимане, наставни су од тих тобожњих прет- ставника муслимана изроди Ислам. Чак проносе против нас међу необа- вијештеним муслиманима масама, да смо ми нечији плаћеници. И ванста се тогпону разумеју што се не бирају одржавања против национално свјесних муслимана, јер се наша вјерска ве- сти у народу чује и шири а терен се антригата и самозваних муслиманских претставника губи и њихово обмале- ње постоје на дана у лан све бле- же и блебе. То се види по томе што се наша отворена и поштена рјеша за националну ствар све више усваја међу нашим браћом припадницима ис- ламске и православне вјере.

Наш радни, мирни и родољубиви муслиман одвека је изнад свега зајавио циљно братску слогу и сло- гу у нашој земљи. И зато се назива закоником свјеће и више предужује заштити акцији за одржавање исто- ричних и сродничких односа са својом браћом друге вјере. У Црној Гори на- ша браћа православне вјере на сва- ком кораку помажу акцији национално свјесних муслимана ва приближење и смирење нашег народа.

Зато апелујемо на сву нашу браћу православне вјере, који жели не само у Црној Гори него и у осталим краје- вима нашег народа, да муслиманима братски пруже руку и да ми на свима њима помогну. Нарочито апелујемо на честите интелектуалце да на сва- ком кораку шире братску љубав и да- љину у свакој прилици и дјелу пока- жу, а не само правним бравма и де- мотгијима, јер нам то није потребно. Ми хоћемо да се служимо само исти- ном, јер је то једини пут ка сигурној и правој народној срећи и благостању.

Такође апелујемо на сво национално свјесно православно свештенство, да

у свакој прилици проповједа вјер- ско толерантност и да својим вјери- нима каже, да у нашој земљи има јед- нан велики дио нашег народа, који припада исламској а не православној вјери и да са њима треба братски по- ступати и братски живјети.

Ми овај наш скромни апел упућу- јемо из разлога тога, што желимо и хоћемо братску слогу намећу припад- ника исламске и православне вјере у нашој земљи и хоћемо да буде ствар- носћ она народна изрека: „Брат је мио који вјере био.“

С. Ђ.

Командир БОЖКО НИКОВ МАРТНОВИЋ (1847—1890)

Рођен је на Божић 1847 у селу Ба- јице код Шетина као члан старе Ју- рачке породице. Свирио је школу у цетињском манастиру, а по томе по- ставио пераник. По свршеном војном курсу 1867 године именован је за подкомандира његушко-цетињског ба- талиона, а мало затим и цетињским племенским капетаном. У марту 1877 године проишвен је за командира његушко-цетињског баталиона, а го- дину дана касније ступио као секретар у Министарство војне. Доцније прђе у војску служио у својству пера- јничког капетана. Учествовао је у рату 1876/8 год. прославио се са својим баталионом у цијелом низу битака и при опсади Бара и Никшића, као и Уљина. Нарочито се истакao у вуче- долској бици тиме, што је са својим баталионом отјерао Турке са вуче- долских висова и тјерао их до саме Би- леће тако, да је знатно допринио успешном завршању акције на Вуч- јем Долу. Најтеже дане проживљавао је, када је брањено везаца у Дуги, где је, командујући самостално, спасао један мотачки баталион. У боју на Илином Брду заузео је са својим ба- талионом на јурш главни врх. На Роганима, где је такође командовао својим баталионом, успије му послје- дије уастопна јурња о којој главне доложаке, придошљивши знатно по- бједа. При опсади Бара организирао је и провео у сили јунаштво лично и својих људи да прекине довод воде, услед чега се град морао предати. При опсади Уљина је на јурш заузео врло важни турски положај на Бијелој Гори. Ради ових многобројних јунач- ких дјела одликован је свим одлимама као храброг, извешћу осталога и јединог од оне 24 крста Св. Ђорђе, које је послао својим цар, да се њима на- граде најбољих јуначко побједоносца рата. На 25 јуна 1890 год. из лично освете убије је на Шетини. Приликом смрти олази се му највеће почасти. Све новине дониле су опширне при- каве његовог јуначког дјеловања.

(Димитрије-Шематизам“)

РЕГУЛАТИВНИ ПРОПИСИ У ИСЛАМУ

Ислам, као наука, сједињује у себи, истовремено, религију, поглед на свијет и право, јер је свеобухватан, и поред тога што је интернационалан и космополитски. Он је, прије свега, практична наука живота и као такав покушава да обухвати и да води сва дјела човека. Он се дакле труди да обухвати човека као корисне жив, те је на свим пољима живота практично примјењен, прожет истим духом, истим нагоном. Особина Ислама је да може узвијек оном што је од старина наслиједило улијевати понова дух обнове. Он, на пр., признаје рат, али истовремено захтијева да се хумано води и то уздиже на степен религи- озне дужности, те тако јавно признаје апсолутну вриједност људског живота. Хумани рат постао је саставни дио исламског сватања.

Појам предестинације садржава је теоријску основу предодређености: све што се човеку догоди унапријед је одређено од часа његовог рођења; ништа се човеку не може догодити без Божије приоде, али човек не може ни да избјегне Божију вољу. Ова наука постала је темељом Ислама. Познато онда када је избјегла опа- ност фатализма, неактивног вегети- рања у Богу.

Ислам је дао и основне принципе за регулацију друштвено-правних, приватно-правних и јавно-правних односа. Зато су исламске државе почивале на исламским политичко-правним принци- пима. Први основни вјер исламског права је Кур'ан, који регулише све односе друштва, али само у општим и основним потезима. Тиме се даје могућност исламском праву да се то- ком времена развија, проширује и на- предује уопредо са динамиком живота. Тако у државном праву Ислам даје само опште и сталне принципе, у ка- женом праву одређује кавне само у вец случајева: ва нападаје и рушење вјере и јавног морала, за убиство, за уреду чести, за проституцију и за крађу.

У приватним односима даје само општа уствја и принципе у циљу правде и једнакости. Иаричко забра- њаје односе и поредак који би изва- јили радод, мржњу и неправдоно преимућство једних на штету других, те у том циљу забрањује незаконито присвајање туђе имовине, а камату и хазаарне игре. Исламско право при- знаје и принципе етажне својине, те их као корисне и препоручује.

Породично и наследно право су регулисани нешто детаљније. Брак је, по Исламу, приватно-правна ствар која није условљена никаквим мојешким (крешним) церемонијама, али се зато брзачи због препоруку и брак своје в- жност добрих њиме. Ислам опште, не признаје црквени брак. У свим при- ватно-правним питањима жена је, по Исламу, равноправна са мужем: пок- ривање жене и њен живот у харему нема нигде извора у Исламу, те није ни у ком случају исламски вјерски закон, него касније уведен обичај.

У почетку Ислам жели: је у јавном животу играва важну улогу. Тако су били познате: Ајша жена Мухамедова, као искусан предводник у борби; Фа- тима и Зејнаб као борци у јавном жи- воту; затим пресјикима Буран, правник Хумиди и доцент књижевности, исто- рије и поезије и реторике Шанша Шухда.

Из многог разлога жена, по ислам- ском праву, може да тражи развод брака и да га добије. Слабо посту- пљење, ванамерицање па чак и муже- ванство сиромаштва сматрају се као разлози за раставу. По исламском праву жена смије да има свој иметак и да с њиме самостално управља. Ако, пак, она с њим не може или неће, онда га може предати на управу сво- јим родитељима а не мужу.

Ово што сам рекао мислим да је довољно да расвјетли положај жене регулациј у Исламу.

Као што се из изложеног види, Ислам не регулише само одnose између Бога

и човека, него шеријат обухвата и брак и наследство и поступање са потчињеним, казне и све друштвене приватне и јавне односе. Заправо, у змрека, започињети и исприва Муха- мелових прикупљених у Курану наста- јале су, постепено, контуре новог исламског права. То је право било у почетку каписко, али још да живото Мухамедаво отпочело је његово ра- зумевање у обичајно и црквено, а њи- хови закони и прописи, који су имали сврху да обезбједи норму свеобухват- ног живота, остали су заувјек на снази, те су доцније формирали цијелу духовну слику Ислама.

Ј. Рамковић

ЈОВИЦИ ШАРЕНЦУ

— у спомен —

Мртав је мали Јовица,
Једино мило газавце —
Љубиља: толико газавце —
Освеа звјезда Данина ...

Из Босне — дањач прелазе —
Ошо је срца рањена!
„Браћо, пригте ке мазена!
И ја сам жртва неједна; —

Моју мајку су убили —
Краје је нека урбина —
Моје сеотре су мучили,
Пригте ке, браћо, — Србина!“

Ос ке ко креле разости
Синице синие вените,
Над вас са пуно нежности
Казнак: „Израјан си, Јовице —,
Ево ти пушке крајиче!“

О тога дана зинуше
Многе и зноге сељаци,
Док једно зноге рекоме: —
„Нека нам брше Јовице!“

Мртав је — бољо говоре
Стегови крошача — среница!
А ште ке ко да пуцаоре,
А воде ке да мучоре,
А вјетра ке да захоре: —
— Мртав је мали Јовица! —

И док се вјетра кретаде
Из руке, прече мучине,
И наша душа плакала,
И наша срца јекала —
Знона су чудно брјау а: —
— Не, нема — ште Јовице —

Николачевић

Мала кроника

Сам ми шапћо од штрикова раних прова-
дана и претрпавана на нашој ипаци, којима
се они смале крајини „даскискири“ куца.
Познато је да се намирнице продају многе
скупле него што је срабено у проламним
цијена, али то никога не умемирава никак
чуд. Деловао је да се даје, која се још
мало прије продавала по нормалној цијени,
прелазеју у руке претрпавача, одамх пројде
а неколико ипша скупле. Нека пут пролази
приватно, а неке пута, цијена зно, која се
Оз ипиче, претрпавачи силма да се ш —
ради о аушој рои која је њима остављена
у заштите се се прода по некој одређеној
цијени. Сад се поведе на постојећу борбу
против вјештачког подмета цијена, ико
ришавале љубилаца лаке зараде нашу
акцивноста.

Велики број наших домова стално пот-
поставе постојећу екштуру кукурици намир-
нице које ми „удурици“ јури доносе пра-
во у кућу. Тако ми сам подштремо оно проши
чега би морали да се боримо. Першишу
моделе, који урочиња силма наша. Зацараи
псе, на којима још не излазно изладе.

Репостер.

РАДНО-РЕТНАРЕ

РАЈАС, ДУЖИНА 218 М, РАВНО 1081 МИЛОШЕВИЋА

Приредује се уредништво стварице свако-
дневног издавања:

Од 12.30 до 19.30 часова: Музички програм;
Од 20 до 21.30 часова: Брак та моста сресан и лави-
ки на италијанско језику;
Од 19.15 часова: Дневни са српскохрватско језику;
У 19.30 часова: Дневни ва српскохрватско језику, са
сваког дана: Српски јазик и српскохрватско
тешке конституције;

Од 18.30 до 20.30 часова: Музички програм;
Од 20 до 21.30 часова: Дневни са српског и словен-
ки на италијанско језику;
Од 20.30 до 21.30 часова: Музички програм;
Од 22.00 до 22.15 часова: Дневни ка српскохрватско
језику;

Од 21.45 до 23 часова: Музички програм;
Сваког дана: Дневни са српскохрватско језику;
У уторку — од 12.31 до 12.42, „Беск рени светла“;
У сриједу — од 19.31 до 19.40, „Декер нашта да за-
мислимо“;

У петак — у 21: Радио колекси;
У суботу до 21.30 часова: Комплексни српскохрватско
књижевна или пресне одрсе;
Од 21.45 до 22.15 часова: Дневни са српског и словен-
ки на италијанској“; од 12.30 до 12.45: вјерске
предавање; од 12.45 до 12.50: српскохрватско
предавање; од 12.50 до 12.55: српскохрватско
предавање.

Ве заборањте да се само у рад-
у на јаван начинак на тешиких прилика
данашињих.

ПРИНЦ ОД ПИЈЕМОНТА унапријеђен за маршала

На дан прославе 20 годишнице Марша на Рим у Петинској палати у Ватикану краљ Изабела II и краљ Изабела II краљевски декретом који се на Дунав предлог именује Маршалом Италије Принц од Пијемонта, командант јужне артиљерије и инспектор пешадије. Краљевским декретом од истога дана именује се шеф Генералштаба војске генерал Виторио Амброзио артиљеријски генерал; адмирал Артуро Рикарди артиљеријски адмирал; ваздухопловни генерал Фуџије, шеф Генералштаба Краљевског ваздухопловства, ваздухопловни артиљеријски генералом. Сем тога промакнути су генерали Итало Гариболди, Марио Берчеллини и Карло Ђелозо за артиљеријске генерале.

КАСПИЈСКО МОРЕ

Каспијско море је заправо једно огромно језеро са површином од скоро 440.000 квадратних километара, која је ради те своје величине добило назив „море“. Оно сачињава један од главних између Европе и Азије. Његове обале, дуге укупно 6.380 километара, протежу се територијом Русије и Ирана. Дужина му износи 1.224, а ширина 135 до 450 километара, док му је дубина на 26 метара нижа од равнине Црнога Мора.

Ово црноско језеро прима многобројне веће и мање притоке, а међу осталима Волгу, Урал, Терек и Куму. Стано т му је nejеднако распоређено. Нарочито је велика у источним дијеловима, док је на северу доста плитко. По овој физичкој разлици, а и по многим другим дијели се Каспијско Море углавном на два дијела: северни, плитки, дубок свега око 30 метара, са ниском плитчаном обалом, који је обично од октобра до априла замрзнут, и јужни, са стрмим бреговима, дубок око 950 метара, који даје слику сирове величанствености природе. Граница између та два дијела је полуострво Аршерајн.

Што се тиче климе, која нас нарочито интересује обзиром на могућности вођења рата током зимске периоде, може се сматрати да она неће немачким трупама овде претстављати никакве сметње, будући да је већином континентална, све олажа према Југу. Богатство Каспијског Мора у рибарство добро је познато свуда. Његов годишњи добитак даје до 600 милиона килограма, од којих се добија три и по милиона килограма сазе икре, чувене у цијелој свету.

Индустријски значај тога предјела сав је у знаку добивања петролеја, у чему предначини пристаниште Баку познато петролејским циевима са Батумом на Црном Мору. Промет обавља се у тим предјелима брзим бродовима, а у новије вријеме и транскаспијском жељезницом која води од Красноводска преко Ашхабада за Сибир, додирујући иранску границу, и настављајући се све до Владивостока на Тихом Океану.

Главна су мјеста на Каспијском Мору већ спомених петролејски центар Баку (670.000 становника), важни рибарски град Астрахан (250.000 становника) и почетно мјесто транскаспијске пруге Красноводск важи као тачка преко које се европски дио Русије снабдијевао на Азије важним намирницама, индустријским бјелицама и воћем, док је Азија преко те исте тачке добијала индустријске израђевине.

Према томе видимо да Каспијско Море има велики привредни значај за Совјетски Савез, којему је оно сем тога један од главних путева за пребацивање свјежих трупа на Азије и снабдијевање англосасом помоћу из Ирана. И тиме разјашњава нам се зашто немачка авијација непрестано бомбардује на њему луке и пловне објекте помажући напредовање копнених трупа на Кавказу и у Стаљинграду.

ПОСЪЕДЪЕ ВИЈЕСТИ СА РАЗНИХ БОЈИШТА Освојен је важан индустријски град НАЉЧИК на КАВКАЗУ

Још један велики пораз сјевероамеричке
ратне морнарице у Јужном Пацифику

Потопљена су 4 носача авиона, 1
оклопача, 1 ратни брод неодре-
ђеног типа и преко 200 против-
ничких авиона

26 октобра од зоре до поноћи вођена је велика поморска битка на Пацифику код острва Санта Круза између јапанских и сјевероамеричких флота. Јапанци су потопили: 4 носача авиона, једну оклопачу и један ратни брод неодређеног типа. Сем тога су тежику оштетили: један контраторпиљер, једну оклопачу и три крстарице. Осорено је и разорено више од 200 авиона. Губици јапанске морнарице су слиједили: 2 носача авиона и једна крстарица оштећени, али су ипак могли да наставе пловидбу и борбу, т 40 авиона. Ова поморска битка названа је „Битка у Јужном Пацифику“.

И ова велика поморска битка, као и претходне, доказују несорно да је Пацифик море јапанских интереса, којим јапанска морнарица господари. Сваки покушај Сјевероамериканаца да се поврате на изгубљене позиције је изазвао јер је одлучност и способност јапанске морнарице ријешена да то више уопште не дозволи.

Губици у овој поморској бици претстављају нови тежки удар америчкој ратној флоти, којег ће англосаска пропаганда, као увијек, претворити у побједу, иако потопљене јединице јасно говоре о тежини пораза.

Цјелокупна немачка штабна истине нову велику јапанску побједу у Јужно-западном дијелу Пацифика. Баца док се у Сједињеним Државама прослављао дан морнарице — пише „Варрен Пајнтун“ — док се у потопљена 4 носача авиона и једна крстарица, а тежику оштећене друге три крстарице и један контраторпиљер. Исто тако тежак губитак је задал и авијацији Звјездане републике, која је изгубила 200 авиона. Нова јапанска побјода потврђује да је иницијатива још увијек у јапанским рукама, и да Американци узалуд покушају да је претсту. Сваки овакво покушај завршава се поразом.

Прочиња у поморској команди Сједињених Држава на Пацифику показује да је Вашингтонска влада незадовољна током операција на Соломонским острвима. У потврду овога мишљења наводи се један опис у којему се признаје да је сјевероамеричка флота код Са омонских острва претрпјела нову катастрофу.

У Бразилу Овен Станлеј на Новој Гвинији настављају се копнене борбе. У Бразилу аустралијанске снаге претрпјеле су нове знатне губитке. Јапанске трупе ухватице су велики број заробљеника и обилан ратни плјен.

Тимошенко узалудни покушаји продрова

Тимошенко је покушао да у зони Стаљинграда узме иницијативу из ње мањих руку прелазећи на напад и шаљући у затру своје последње резерве. Како у сјеверозападном тако и у јужном дијелу потучени су бољшевици послите жестоких борби.

Кинески фронт и јапански усвојени

Током мјесца септембра ове године издржале су јапанске снаге у зони Шантунга око 400 борби са непријателским снагама од око 30.000 људи. Непријатељ је оставио на бојишту 1.145 погинулих. Ухваћено је 670 заробљеника. У исто вријеме изабачено је на строја у једном брдском ланцу 2.000 војника кинеских комунистичких трупа и ухваћено 700 заробљеника.

ИТАЛИЈАНСКИ БИЛТЕН БРОЈ 887
ОД 30 ОКТОБРА 1942-XXI

Главни став италијанских наоружаних снага јавља:

Непријатељ је опет напao са јаким блиндираним снагама изше положаја на египатском фронту не по тигавши никакве резултате. Храбре совјетске трупе брао су спрјечиле и елиминисале неколико почетака продирива, распршили у жестокој борби 39 борићих кола; међу њима разорено је 13 од стране једног немачког баталјона, који се наоружао истакло. Осовинско ваздухопловство гађало је више пута противничке редове, бомбардујући и гађајући митралеза групе сретстава и концентрације трупа. У борби оборили су немачки ловци 3 авиона.

Браом интервенцијом одбране и ваздухопловних одреда спрјечен је дво струки покушај искрцавања у зони Марса Матруха, при чему је противник претрпио знатне губитке.

ЊЕМАЧКИ БИЛТЕН ОД 29 ОКТОБРА 1942-XXI

Фиреров Главни став јавља:

На западном Кавказу одбиле су немачке трупе уз сјајну сарадњу ваздухопловства непријатељске противнапад изведене против последњих дана освојених брских положаја. Хрватски ловци оборили су 6 авиона претрпјивши само један губитак. Западно од Терек са румунске алипске трупе заједно са немачким брским ловцима освојиле моћно утврђење и живље брањени град Наљчик. У борбама су уништене и заробљене снаге опкољени сјеверистички од Наљчика. Тако је за четири дана уништено више дивизија, а до сада је ухваћено преко 7.000 заробљеника и заробљено 66 топова, 38 борићих кола као и обилан други ратни материјал.

У Стаљинграду су немачке трупе, послје одбране од више противнапада, освојиле нове дјелове индустријске зоне и блокове зграда. Совјетски напад изведени уз помоћ борићих кола против немачких положаја јужно од града спрјечили су као и увијек са великим губицима на непријатељским странама.

См и интензиване акције над градом бомбардовање је ваздухопловство дану и ноћу редовице, артиљеријске положаје и конкрет трансфера. У сјеверозападном дијелу Каспијског Мора потопљена су два теретна брода од укупно 3.000 тона и запалена или тежику оштећена 2 брода цистерне за петролеј и 3 других теретних бродова. Непријатељ је јуче изгубио 44 авиона: 1 немци 2 апарата.

Жестока борба у Египту почела се послје пет дана дефанзивне битке. И поред жестоких напада и огромне употребе муниције није непријатељ, благодарећи храброј одбрамби немачких и италијанских трупа, успјео да постигне истрајан успех. Ухваћено је неколико стотина заробљеника.

Настављени су напади на аеродроме на Малти.

Борбени авиони извршили су јуче нападе на индустријска, саобраћајна и лука постројења у Југоисточној Енглеској.

ЊЕМАЧКА ДЕЛЕГАЦИЈА НА ПРОСЛАВИ ПОХОДА НА РИМ

Прослава двадесетогодишнице у иностранству

Данашње прославе 20 годишнице марша на Рим добиле су нарочито свечани значај. У Минхену прослављен је тај историјски дан флашима свечаношћу у чувеној дворани гдје је националсоцијалистичка гарда издржала прве борбе са комунистима и гдје је Фирер објавио немачком народу свој обављачки програм. Гаулајтер и италијански генерални консул одржали су говоре Италијанцима и великој скупици немачких другова. Друге прославе одржане су у Аусбургу и Братислави. У Братислави је учествовала у прослави такође и једна група рањених и осакатених у рату италијанских официра који се тамо налази као гости словачке владе. У Загребу одржана је простава у присуству италијанских власти, и хрватских државних функционера, претставника дипломатског кора и велике масе свјетле. Збор Црних конула баталјона „М“ изводио је националне химне. После тога је одржан испеченија фацистичке регултације. Иаа тога је италијански генерални консул одржао ватрени говор.

Широкa амнестија приликом 20-годишнице похода на Рим

Пригодом 20-годишнице Марша на Рим подијелио је Дуче широку амнестију у корист политичких заточеника. На основу ове одредбе биће пуштено на слободу око 1.300 заточеника. Сем тога објављена је амнестија за све полицијске каане за преступе опште природе.

Приликом 20 годишнице Марша на Рим стигла је у престоницу делегација национал-социјалистичке партије и челу са специјалним изаслаником Фирера вођом фронта рада Др. Ладос Олдах. После доласка учинила делегација у Палату Венициана, гдје је у пријему Дуче. Тај је исторички Дуче Фирерову лично посланику. Иаа тога је претставно поједине кланове изасланика. У свом говору истакла је стару идеолошку солидарност фашистичког и национал-социјалистичке покрета, на које се је створио пријатељски савез. Дуче је одговорио пријатељски кратко догађаје кроз који је Италија прошла за вријеме тријератова. „Овај последњи — рекао је г. Мусолини — води до краја и до побједне. За три године ратовањ развило се тјисно пријатељство између италијанских и њем чких војника, које је најбоља гаранција за будућност обају народа“.

Гувернер Рима примио је званично немачку делегацију, коју је Фирер послао на прославу 20-то годишнице марша на Рим. Пријему су присуствовали секретар италијанске фашистичке партије Видолини, немачки амбасадор фон Макензен и други претставници власти.

КРАТКЕ ВИЈЕСТИ

ИЗ ИНОСТРАНСТВА

— Ситуација у Сирији постаје све опаснија. Савез је у цијелој суботњи. Главни градови Сирије крстаре подложни војвојкој и нају варење да узасе свако су њихво лице.